

Malheur op het Mediapark

Posted on 24 december 2022 by Mark Koster

Mediajournalist Mark Koster keek op uitnodiging van Wynia's Week rond in de Animal Farm van de publieke omroep. Over ellebogen en hypocrisie in Hilversum.

De statistieken van de Top-2000 geven vaak een preciezer inzicht in de stand van het land dan gasten met meningen aan talkshowtafels. De Zeeuwse singer-songwriter Danny Vera is de held van de provincie. Hij is de voorzanger van de nieuwe Biblebelt van het gezond verstand. Van Zeeland tot Drenthe is hij de meest gestreamde Top-2000-artiest. Ook in Grolloo, heimat van de Nederblues en woonplaats van 's lands meest uitgesproken tv-pundit, staat hij op nummer 1.

Het zou een mooi item zijn geweest, een verwarrend item ook. Hoe kan het dat zo'n ingetogen gevoelig bluesnummer wordt gewaardeerd buiten stad, Vinexwijk en de grachtengordel?

Praatprogramma's zien boeren als pummels

Maar in de praatprogramma's ging het niet over het Danny Vera-effect. Daar waren boeren gewoon boeren: cultuurloze pummels die met tractors wegen bezetten en

op Caroline van der Plas stemmen. Dat er in de provincie kennelijk ook zachtaardige bluesfans wonen die niets hebben met geschreeuw, roekeloos demonstreren, misschien zelfs een groen geweten hebben ontwikkeld, paste niet in de praatprogramma-mal. Het zou een perfect item zijn geweest voor de publieke omroep.

Andere voorbeelden? 'Urk' was lang de morele demarcatielijn tussen racisten en antiracisten, tot het dorp stilletjes besloot roetveegpieten te accepteren. Toen kon de NPO er niets meer mee. Vooruitgang komt niet te paard, maar te voet.

De middelmaat regeert

2022 was het jaar van de polarisatie en van de terreur van de middelmatige geesten. Het een kan je niet los zien van het ander. De publieke omroep, dat pretendeert de luiken open te zetten bij de kijkers, was zelden zo dichtgeplakt als in 2022. In deze terugblik probeer ik aan te geven hoe we in die echoput konden vallen. Belangrijkste oorzaak: een omroepbestel dat tegenstellingen stimuleert.

De publieke omroep bestaat ruim een eeuw en is voortgekomen uit de verzuiling. Nederland was een rivierendelta aan zee, een land onder de zeespiegel waar katholieken, protestanten, socialisten, liberalen en atheïsten, ondanks hun verschillen, met elkaar samenleefden. Als er een overstroming dreigde staken we een vinger in de dijk in de polder vol pragmatische Hansje Brinkers.

Verschillen losten we lang op door iedereen een stukje land, kerk, school en omroep te geven. Op kosten van de staat, dat wel. Dat ging lang goed, totdat de zuilen in elkaar stortten. Toch bleven de omroepen bestaan. Dat werden lege hulzen, waar middenmanagers de baas werden. Chefjes die met andere baasjes ruzieden over *tijdslots* en zendtijd als retailers over een laatste bouwvergunning op een braak liggend stuk grond.

De Duitse socioloog Max Weber beschreef de opkomst van deze beroepsgroep in zijn monumentale *'Wirtschaft und Gesellschaft'* (1921).

Een menssoort dat zich laat drijven door 'objectieve' criteria, die in wezen subjectief zijn. Weber maakte onderscheid tussen 'doelrationeel handelen', handelen omdat je denkt dat anderen dat van je verlangen, 'waarde rationeel handelen' – iets doen op basis van principe of geloof – 'affectief handelen', engagement tonen uit emoties, of

domweg je werk doen uit plichtsbesef: traditioneel handelen.

Webers vivisectie van de bureaucraat heeft in een eeuw niet aan kracht ingeboekt, en zeker niet op het mediapark. In Hilversum concurreren dertien omroepen met dito bureaucratische apparaten met elkaar om een pot geld van bijna 900 miljoen euro. Het is 'Animal Farm' op het Mediapark.

Uitdijende stal

Dertien varkentjes die elkaar uit de trog proberen te duwen, ondertussen heilige kreten knorrend over hun bestaansrecht. En de boer die het tv-vee mag voeren (Frans Klein) kijkt elke dag tevreden naar de hongerige biggen, zoals Mr. Frederick, de eigenaar van varkensboerderij Pronkenburg dat doet in Orwells roman.

Toch broeit het in de stal. Boer Klein, een meester in manipulatieve verdeel-en-heers-tactiek, kan de vretende kudde in de schuur niet meer allemaal tevredenstellen.

De stal vol varkentjes breidt steeds uit, wat tot verdringing aan de trog leidt. In 2022 traden twee omroepen – Ongehoord Nederland en Omroep Zwart – toe tot het bestel. Ondanks hun gemeenplaatsen over identiteit, aasden ook zij op de voederbak. Vooral ON, een heel boos varkentje, wekte irritatie. Het gedroeg zich hufterig, maar deed wel wat het beloofde te gaan doen: controversieel conservatief antigif verspreiden in de stal. De andere biggen probeerden de nieuwkomer nog weg te ellebogen, maar tevergeefs: ook ON had recht op een bakje voer.

De schijn regeert

Daarmee komen we aan punt twee: *schijnheiligheid.* De omroepbureaucratie baseert zich op zogenaamde objectieve criteria om gelijkheid en pluriformiteit te bevorderen. Maar wie 50.000 leden bij elkaar facebookt, kan een omroep starten. Dat is natuurlijk geen geslaagde poging tot meerstemmigheid, maar een vorm van aflaat om niet te durven selecteren op kwaliteit.

Boer Klein, die over de voedselverdeling gaat, is al heel lang de weg kwijt en totaal gecorrumpeerd. Hij krijgt af en toe extra voer van slagers als hij bepaalde varkens meer vreten geeft. Die worden steeds dikker, luier en zijn zo vetgemest dat ze te smakeloos zijn voor de slacht. Om u niet teveel mee te sleuren in deze zwartgallige

parabel, maak ik het concreet.

Hoe Rijxman woke afscheid nam

De vriendjespolitiek in Hilversum, de bondjes tussen producenten en omroepbaasjes, en de ongezonde machtspositie van de bureaucraten leidde in 2022 tot excessen. De ex-baas van de Publieke Omroep, Shula Rijxman, bleek innige banden te onderhouden met de topambtenaar die haar 900 miljoen toe moest stoppen. Bij de geldbron bedelde ze onder meer om meer centjes voor het songfestival in eigen land, een project waarmee vooral *zij* kon stralen.

Rijxman was toen al tijden niet meer te handhaven, en zou zelfs worden ontslagen. Toch kreeg ze het voor elkaar nog drie maanden te mogen werken aan een kostbaar afscheidscadeau. Dat werd een project dat moest uitmonden in een ‘festival voor diversiteit’ gebaseerd op het Eurovisiefestival. Niemand zat er op te wachten, maar niemand kon het voorkomen. De aangetrokken organisator voor het gelegenheidsfeest stapte halverwege gedesillusioneerd op vanwege het warhoofdige hobbyisme van Rijxman. Maar ook dat boeide niemand.

Boer Klein schoof ondertussen met bakjes voer in de stal. Zijn favoriete biggetje, Paul de Leeuw, kreeg een tijdslot voor *Ranking the Stars*, zonder dat een zendgemachtigde interesse toonde. Een andere vriend, Matthijs van Nieuwkerk, kon zich als een bullebak gedragen, maar Klein voelde geen noodzaak om in te grijpen. Het prijsvarkentje trok zo veel bezoek op de boerderij dat zijn gebijt naar andere varkentjes hem werd vergeven.

Ondertussen werd het steeds smeriger in de stal. Je zou verwachten dat Klein de boerderij zou overdragen aan een nieuwe (m/v) generatie die zich niet zou laten leiden door overlevingsinstincten van het Dinosaurusbrein.

De NPO keek naar grensoverschrijdend gedrag bij de commerciëlen…

De jongeren deden wel iets, ondanks de tegenwerkingen. In stilte. Het is bijna onopgemerkt gebleven, maar de meest onthullende show van de publieke omroep was dit jaar niet op televisie te zien, maar op internet. Op een andere boerderij dus: Tim Hofman’s BOOS-uitzending over grensoverschrijdend gedrag elders op het

Mediapark: bij de commerciëlen welteverstaan. BOOS werd lang als een onhandelbaar stiefkind behandeld bij de NPO.

Een van de criticasters van BOOS was NPO-manager Suzanne Kunzeler die geen oog had voor het digitale gefröbel van de pubers, aangezien oom Frans er geen budget voor over had. Kunzeler is nu baas van BNN/VARA en staat op tegen herenboer Klein, die tijdelijk is terugtreden vanwege de DWDD-rel (want het grensoverschrijdend gedrag bleek op het Mediapark ook bij de NPO zelf te bestaan). Niet uit de sluiten valt is dat zij de boerderij wil overnemen.

Conclusie: het systeem is corrupt, hangt van schijnheiligheid aan elkaar en levert niet de beste kwaliteit. Is er een exit? Jawel. Maar dat vergt een radicale ingreep. De omroepen moet zichzelf durven opheffen. De tucht van de markt die in het zakenleven tot creatieve destructie leidt heeft nog geen vat op de publieke omroep.

Als ze het niet zelf kunnen, dan moet de wetgever ze misschien een handje helpen. In 2027 lopen de concessies voor de publieke omroepen af. Als de Tweede Kamer lef heeft, maken ze een einde aan deze perverse vorm van verzuiling. De ambtenarenmentaliteit, die middelmatigheid, lafheid en achterbaksheid beloont, wordt hopelijk vervangen door een nieuw geloof in meritocratie. Misschien is het naïef, maar kwaliteit maakt geen onderscheid naar ras, leeftijd en sekse.

Toegegeven: nieuwkomers moeten harder werken. Maar als ze bovendrijven hebben ze dat op eigen kracht bereikt en dus meer gezag. Als we megastallen kunnen wegwerken, moet dat toch mogelijk zijn met een boerderij met volgevreten knorrepotten?

Mark Koster *publiceert woensdag 28 december in Wynia's Week het tweede deel van dit tweeluik: 'Malheur bij de commerciëlen'. Koster is en was betrokken bij een reeks van bladen, websites en omroepen. In 2020 publiceerde hij 'De Mol' – de biografie van de mediafamilie De Mol.*

De donateurs vormen ***het fundament van Wynia's Week.*** *U maakt het mogelijk dat ons online magazine 104 keer per jaar verschijnt – ook straks weer, in 2023. Doneren kan op verschillende manieren, kijk* ***HIER****.* ***Hartelijk dank!***